

«Dieu turna en scola»

Instruir religiun(s) en in mund secularisà

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Stat la Spagna avant ina lita religiosa? Sia regenza vul introducir in rom teologic da matura; davent da 2004 duess ins vegnir examinà u en ductrina catolica, sut l'egida dals uvestgs, u en scienza da las religiuns. Quest rom confessionalmain neutral, instrui da docents d'istorgia u filosofia, tracta quels trais monoteissem che sa refereschan ad Abraham e han bullà il pajais enfin al 17avel tschientaner.** Quai fiss l'unica alternativa al rom ecclesiastic. L'opposiziun sa dumonda sche lezza favurisaziun da la Baselia catolica na violeschia la constituziun. Quai n'è betg cler. L'artitgel 15.3 di: «I na dat nagina confessiun da stadi. Las autoritads duain resguardar las cardientschas religiosas en la societad spagnola e mantegnair la cooperaziun che deriva da quai cun la Baselia catolica e tschellas confessiuns». Dapi l'expulsiun dals gidieus 1492 e dals musulmans 1609 è il catolicissem l'unica religiun tradiziunala en Spagna. La dictatura da Francisco Franco Bahamonde (1892–1975) sa basava sin l'ideologia dal «nacionalcatolicismo»; varsaquants elements da ses patratg vivan anc en in'organisaziun ierarchica ed autoritara, fitg activa en la societad spagnola e sustegnida da plis uvestgs. Da l'autra vart pajan be var 40% dals Spagnols la taglia libra da baselia. Perquai s'opponan blers al rom teologic nov da matura.

Chapir il pluralissem spiritual

Ins n'astga dentant betg vesair be l'aspect spagnol da la cuntraversa. Er en Svizra, gist en chantuns romands da tradiziun reformada influenzads da la secularisaziun franzosa, discurr'ins d'introducir puspè la religiun en l'instrucziun da scola. «Dieu retourne à l'école»: Uschia il frontispizi dal magazin emnil «L'Hebdo»*. Schefredactor Alain Jeannot: «Ils plis scolars e students d'oz na san insumma nagut da la religiun (...). La Svizra, sco tut l'Europa, patescha d'ina decadenza culturala che dat en egl. Perquai manegia il filosof Marcel Gauchet: 'Nus essan uss esters visavi noss agen passà; lez ans è vegnì tuttina exotic sco quel da tschellas culturas' (...). È quai uschè mal? Stuinai pia clamar Dieu enavos en scola? La famiglia e las baselias cristianas n'han betg savì trasmetter lezza ierta (...). Perquai van ins, malgrad las temas, vers la reintroducziun d'uras de religiun en scola. Ma co?» (p. 3). Gauchet constatescha: «Pervi da l'ignoranza totala d'oz (...) ston las scolars franzosas d'art entruidar ils futurs manaders da museum en catechissem, per ch'i scurvian puspè il senn dals maletgs cristians (...). Co pon ins chapir l'istorgia da

l'Europa senza conuscher quai che facheva or ses coc fin avant fitg pauc temp? (...) A las generaziuns giuvnas na duain ins perquai betg trasmetter in dogma, mabain il senn d'in'activitad pli che millenara (...). Tiers vegnan quitads morals. Cun nosssa societad da consum, l'economia, ils daners, il chapital na pon ins betg guntgir la dumonda da las finamiras. È il bainstar il davos pled da l'istorgia? Quai mettan en dubi schizunt ils chapitalists ils pli fervents (...). Tge duain ins far cun l'atgna existenza? A tge relaziun cun tschels duain ins aspirar? Uschepert ch'ins fa questa dumonda, sa chatt'ins en il champ spiritual (...). Renconuscher la valur assoluta da l'auter uman, (...) quai premetta valurs ch'igl è fitg grev da formular, valurs in pau misteriusas per tgi che viva senza persvasiun religiosa (...). Ins duai entruidar la giuventetgna a chapir il pluralissem religiun. Quai pon ins far be d'ordaifer» (pp. 27–28).

Las referenzas religiosas da la cultura

In tal «entruidament en las culturas religiosas ed umanisticas» vegn introducì d'avust 2003 en las scolars secundaras dal chantun Neuchâtel. Gabriel de Montmollin, manader da la chasa editura reformada «Labor et Fides» (Genevra), rapporta: «Ils scolars vegnan entruidads en la cultura dals Ebrers ed il cristianissem tampriv. I duain arrivar (...) ad enclerger il politeissem e monoteissem, enconuscher las circumstanzas da la naschientscha dal giudaissem e cristianissem ed ils elements essenzials da questas duas cardientschas. Per ils stgalims suandants preves'ins spezialmain da cumpletter l'instrucziun cun il cristianissem da l'Ost, l'islam e las religiuns orientales (...). 1997 han ins stabilì ina cumissiun, cun represchentants religiun ed umanistics, per circumscriber lez rom nov. Ses parsura Laurent Huguenin, directur d'ina scola secundara a La Chaux-de-Fonds, declera: 'La giuventetgna da las scolars secundaras na sa pli nagut areguard il senn da las festas cristianas e las referenzas religiosas da l'art e la cultura' (...). Dus magisters secundars han elavurà ils emprims dus manuals davart ils Ebrers e la naschientscha dal cristianissem (...). Quests mezs d'instrucziun (...) cumpareglian per exempel ils diesch cumandaments cun il Cudesch da dretg civil svizzer e leschas da la Babilonia antica. La genesis dal mund tenor l'emprim cudesch da la Bibla vegn confruntada cun in raquint scandinav [medieval] davart lezza creaziun e la teoria cosmologica dal 'big bang' [la stgaffiziun andetga da l'univers, G. S.-C.] (...). Jesus na cumpara betg sco il figl da Dieu che surventschia la mort per spen-

drar il mund, mabain sco in magister da sabientscha» (p. 24).

Ina tema che fa quità

Uschè lunsch n'èn ins anc betg a Genevra. Cuss. gov. Charles Beer, schef dal Departament chantunal d'educaziun, ha pir mess ad ir ina consulta-ziun e duess suttametter propostas relativas anc quest onn. Las cuminanzas reformadas e catolicas genevrinas han tschiffà tema considerond la progressiun da l'islam pervi da l'immigraziun: «En las classas primaras e las scolinas datti quasi uschè blers musulmans (...) sco protestants. Ils emprims na davi 1970 tuttina betg, ussa suni var 10%; la proporziun da protestants, lezza giada 28 %, vegn ussa validada 14% (...). Il sociolog Walo Hutmacher (...) releva: 'Dapi 1990 datti adina pli pauca gliud che sa declera commembra d'ina confessiun, ma quai vala be per ils cristians, entant ch'il dumber da musulmans crescha'» (p. 20). Jacques Mino, responsabel da las classas d'integraziun linguistica, commentescha la tema da blers geniturs indigens: «Jau sent in privel fitg grev da guerra religiosa» (p. 21). Perquai giavischa'l uras davart religiuns. Quai fa er il pleader da la moschea da Genevra: «Ins duai cumbatter l'ignoranza religiosa (...) per evitar ch'ins abusia da la religiun per 'giustificar' il rassissem e la xenofobia» (p. 23). Gauchet fa endament la situaziun culturala spinusa da l'islam en il mund d'oz: «Ils pajais musulmans han da dar da mauns e da pes per acceder al mund modern (...). Pli navant sa chattà l'islam dal Proxim Orient en ina zanga tranter il cristianissem e giudaissem, duas religiuns ch'el resguarda sco inferiuras» (p. 29). Co statti en auters chantuns romands? Ils gimnasis giurassians «porschan in rom optativ d'istorgia e scienza da las religiuns, frequentà da strusch 10 % dals scolars» (p. 21). Lez rom datti er en ils gimnasis vallesans, ma da ses success na stat nagut en lez numer da «L'Hebdo». Da la situaziun en il chantun Friburg na rapporta'l era betg. Il Vad para d'avair chattà ina soluziun per ils gimnasis, pinond ina magistraglia che docescha «istorgia da las ciencias e religiuns» (p. 21) en las classas da matura; lez rom frequentan 25 – 30% dals maturands. Ma er a Losanna vess il departament en senn d'introducir in'instrucziun interreligiun obligatoria en las scolars primaras e secundaras. Il cas da Spagna, descrit en l'introducziun, corresponda pia ad in basegn pli vast.

* 12 da zercladur 2003. Addressa: Pont Bessiè-res 3, CP 3733, 1002 Losanna. Fax 021 331 76 01. Posta electronica: hebdo@ringier.ch